
SOUBOROVÝ SYSTÉM POMOCÍ I-UZLŮ

-

Dokumentace

Vypracoval: Jiří Bešta

Základy operačních systémů [KIV/ZOS]
Semestrální práce
ZS 2019/2020

Zadání

Tématem semestrální práce je zjednodušený souborový systém založený na i-uzlech. Souborový systém (disková oblast) bude simulována souborem na disku, např. s názvem `myFS`. Při prvním spuštění soubor `myFS` zatím neexistuje. Zadáním příkazu `format 600MB` vytvoří soubor `myFS` a připraví ho k použití (u běžného příkazu pro formátování se velikost neudává, v naší práci ano, abychom věděli, jak velký fs ¹ vytvořit). Při dalším spuštění již soubor `myFS` bude obsahovat námi vytvořené soubory a adresáře.

Vášim cílem bude splnit několik vybraných úloh. Formát výpisů je závazný. Budeme předpokládat korektní zadání syntaxe příkazů, nikoliv však sémantiky (tj. např. `cp s1` zadáno nebude, ale může být zadáno `cat s1`, kde `s1` neexistuje). Maximální délka názvu souboru bude $8+3=11$ znaků (jméno.přípona) + `\0` (ukončovací znak v C/C++), tedy 12 bytů. Každý název bude zabírat právě 12 bytů (do délky 12 bytů doplníte `\0` - při kratších názvech).

Program bude mít jeden parametr a tím bude název Vašeho souborového systému. Po spuštění bude program čekat na zadání jednotlivých příkazů s minimální funkčností viz níže (všechny soubory mohou být zadány jak absolutní, tak relativní cestou):

1. Zkopíruje soubor `s1` do umístění `s2`
`cp s1 s2`
Možný výsledek:
OK
FILE NOT FOUND (není zdroj)
PATH NOT FOUND (neexistuje cílová cesta)
2. Přesune soubor `s1` do umístění `s2`
`mv s1 s2`
Možný výsledek:
OK
FILE NOT FOUND (není zdroj)
PATH NOT FOUND (neexistuje cílová cesta)
3. Smaže soubor `s1`
`rm s1`
Možný výsledek:
OK
FILE NOT FOUND
4. Vytvoří adresář `a1`
`mkdir a1`
Možný výsledek:
OK
PATH NOT FOUND (neexistuje zadaná cesta)
EXIST (nelze založit, již existuje)

¹fs = zkratka pro "filesystem", což znamená souborový systém

5. Smaže prázdný adresář a1
rmdir a1
Možný výsledek:
OK
FILE NOT FOUND (neexistující adresář)
NOT EMPTY (adresář obsahuje podadresáře, nebo soubory)
6. Vypíše obsah adresáře a1
ls a1
Možný výsledek:
-FILE
+DIRECTORY
PATH NOT FOUND (neexistující adresář)
7. Vypíše obsah souboru s1
cat s1
Možný výsledek:
OBSAH
FILE NOT FOUND (není zdroj)
8. Změní aktuální cestu do adresáře a1
cd a1
Možný výsledek:
OK
PATH NOT FOUND (neexistující cesta)
9. Vypíše aktuální cestu
pwd
Možný výsledek:
PATH
10. Vypíše informace o souboru/adresáři s1/a1 (v jakých clusterech se nachází)
info a1/s1
Možný výsledek:
NAME - SIZE - i-node NUMBER - přímé a nepřímé odkazy
FILE NOT FOUND (není zdroj)
11. Nahraje soubor s1 z pevného disku do umístění s2 v pseudoNTFS
incp s1 s2
Možný výsledek:
OK
FILE NOT FOUND (není zdroj)
PATH NOT FOUND (neexistuje cílová cesta)
12. Nahraje soubor s1 z pseudoNTFS do umístění s2 na pevném disku
outcp s1 s2
Možný výsledek:
OK
FILE NOT FOUND (není zdroj)
PATH NOT FOUND (neexistuje cílová cesta)

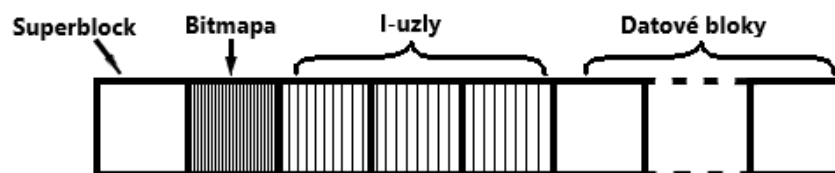
13. Načte soubor z pevného disku, ve kterém budou jednotlivé příkazy, a začne je sekvenčně vykonávat. Formát je 1 příkaz/1 řádek
load s1
Možný výsledek:
OK
FILE NOT FOUND (není zdroj)
14. Příkaz provede formát souboru, který byl zadán jako parametr při spuštění programu na souborový systém dané velikosti. Pokud už soubor nějaká data obsahoval, budou přemazána. Pokud soubor neexistoval, bude vytvořen.
format 600MB
Možný výsledek:
OK
CANNOT CREATE FILE
15. Defragmentace (**defrag**) - datové bloky budou organizovány tak, že nejprve budou obsazené a následně volné (předpokládáme dostatek volného místa – minimálně ve velikosti největšího souboru).

Struktura souborového systému s i-uzly

U systému s i-uzly je disková oblast rozdělena na následující části.

- **Bootblock** - obsahuje kód pro případné bootování systému z dané diskové oblasti. (v našem pseudosystému nebude)
- **Superblock** - obsahuje základní údaje o fs – velikost clusteru, kde jsou umístěné i-uzly, kde začínají datové bloky, kde leží bitmapa datových bloků, atd.
- **Bitmapa** - označuje volné a použité datové bloky.
- **Oblast i-uzlů** - část datových bloků (typicky 10%) je vymezena pro uložení i-uzlů. **I-uzel** reprezentuje jeden soubor (adresář je také soubor). Data tvořící obsah souboru jsou popsána jedním i-uzlem. Každý i-uzel obsahuje číslo i-uzlu, přímé odkazy na datové bloky, nepřímé odkazy na datové bloky, které ale neobsahují přímo data souboru, ale pouze odkazy na další datové bloky, a další potřebné údaje pro popis daného souboru.
- **Datové bloky** - obsahují data jednotlivých souborů, obsahy adresářů atp.

Adresář v systému s i-uzly obsahuje název souboru a číslo i-uzlu.

Obrázek 1: Schématické zobrazení našeho souborového systému

Implementace

Souborový systém je implementovaný v programovacím jazyce C. Velikost jednoho datového bloku (clusteru) volíme 1024B a 5% bloků ze všech vymezíme pro i-uzly. Celkový počet clusterů se odvíjí od zadané velikosti našeho fs při formátování. Avšak skutečná velikost fs bude ve většině případů o něco málo menší než zadaná hodnota, neboť velikost musí odpovídat násobku velikosti clusteru.

Jeden cluster zabere superblock (nevyužitá část bloku je prázdná), další clustery slouží pro bitmapu, jejichž počet musí být takový, aby bitmapa pokryla všechny datové bloky. Jeden cluster pokryje 1024 "bitů"(ve skutečnosti zde 1 "bit" zabírá 1 byte). Následujících 5% clusterů ze všech je pro uchování i-uzlů, kde každý i-uzel zabírá 38B, viz Datové struktury - inode. Zbytek clusterů tvoří datové bloky.

Datové struktury

superblock – uchovává následující informace o našem fs (každá položka zabírá 4B). Superblock je vytvořen/modifikován při každém formátování nebo je načten ze souboru při spuštění programu.

- **disk_size** – (4B) přesná velikost souborového systému v bytech
- **cluster_size** – (4B) velikost jednoho clusteru, v našem případě 1024B
- **cluster_count** – (4B) počet všech clusterů
- **inode_count** – (4B) počet i-uzlů
- **bitmap_cluster_count** – (4B) počet clusterů pro bitmapu
- **inode_cluster_count** – (4B) počet clusterů pro i-uzly
- **data_cluster_count** – (4B) počet datových bloků
- **bitmap_start_address** – (4B) adresa začátku bitmapy
- **inode_start_address** – (4B) adresa začátku i-uzlů
- **data_start_address** – (4B) adresa začátku datových bloků

inode – reprezentuje i-uzel, který zabírá v souboru 38B. Jeden i-uzel dokáže popsat soubor o velikosti maximálně 529 408B, jelikož obsahuje pět přímých odkazů a dva nepřímé, kdy do datového bloku referovaného nepřímým odkazem lze zapsat maximálně 256 odkazů na další datové bloky, tj. $(5 + 2 * 256) * 1024B$ maximální velikost. Kořen má ID 0. Při vytváření každého i-uzlu se nastaví minimálně první přímý odkaz na datový blok, i přesto že bude prázdný.

- **nodeid** – (4B) ID i-uzlu, pokud je FREE = volný i-uzel
- **isDirectory** – (1B) určuje typ souboru, 0 = soubor, 1 = adresář
- **references** – (1B) počet referencí na i-uzel (v našem případě vždy 1)
- **file_size** – (4B) velikost souboru, samotný adresář má nulovou velikost
- **direct1** – (4B) 1. přímý odkaz

- **direct2** – (4B) 2. přímý odkaz
- **direct3** – (4B) 3. přímý odkaz
- **direct4** – (4B) 4. přímý odkaz
- **direct5** – (4B) 5. přímý odkaz
- **indirect1** – (4B) 1. nepřímý odkaz
- **indirect2** – (4B) 2. nepřímý odkaz

directory_item – reprezentuje položku adresáře.

- **inode** – (4B) ID i-uzlu
- **item_name** – (12B) název souboru/adresáře dlouhý maximálně 11 znaků (delší název je oříznut)
- **next** – odkaz na další položku v adresáři (kvůli spojovému seznamu)

directory – reprezentuje adresář.

- **parent** – odkaz na rodičovský adresář
- **current** – položka adresáře, která reprezentuje tento adresář
- **subdir** – odkaz na první podadresář (spojový seznam podadresářů)
- **file** – odkaz na první soubor (spojový seznam souborů)

data_info – pomocná struktura pro defragmentaci, která uchovává potřebné informace o daném datovém bloku.

- **nodeid** – ID i-uzlu, do kterého patří daný datový blok
- **ref_addr** – adresa, kde je uloženo číslo daného datového bloku (v i-uzlu přímý nebo nepřímý odkaz)
- **indir_block** – číslo datového bloku nepřímého odkazu
- **order_in_block** – pořadí v datovém bloku nepřímého odkazu (na jakém místě se nachází číslo datového bloku)

Při spuštění programu se v hlavní funkci `main` ověří, zda byl zadán vstupní parametr (název souborového systému) a otestuje se existence zadaného souboru, při čemž se nastaví příznaková proměnná `fs_formatted` na 0 = fs není naformátován, nebo 1 = fs již existuje a v takovém případě se zavolá funkce `load`, která vytvoří potřebné struktury a inicializuje je na hodnoty uložené v souboru simulující náš fyzický disk. Následně se zavolá procedura `run`, ve které se ve smyčce načítají jednotlivé příkazy zadané uživatelem, popřípadě příkazy čtené ze souboru, a spouští se odpovídající procedury pro jednotlivé příkazy. Pro přerušení smyčky a ukončení programu je přidán příkaz "q". Před samotným ukončením programu se volá procedura `shutdown`, která řádně uvolní veškerou alokovanou paměť a zavře soubor reprezentující fs, který je jinak po celý běh programu otevřený.

Globální proměnné

- `fs_name` – název souborového systému
- `fs` – soubor simulující náš souborový systém
- `superblock` – struktura pro náš superblok
- `bitmap` – pole pro naši bitmapu
- `inodes` – pole i-uzlů, ID i-uzlu odpovídá indexu do pole
- `directories` – pole referencí na všechny adresáře, adresář pro daný i-uzel je pod indexem odpovídající ID i-uzlu
- `working_directory` – pracovní adresář, ve kterém se zrovna nacházíme (při spuštění je nastaven na kořenový adresář "\")
- `fs_formatted` – určuje, zda byl fs již naformátován (v případě, že fs dosud nebyl naformátován, tak při zavolání jakéhokoli příkazu, kromě `format` a `q`, dojde k výpisu, že fs musí být nejprve naformátován)
- `block_buffer` – pole o velikost jednoho clusteru, které slouží pro přesuny dat z/do souboru
- `file_input` – příznak, který určuje, zda mají být příkazy načítány ze souboru (0 = ne, 1 = ano)

Provedení jednotlivých příkazů

`format`

`void format(long bytes)`

Před zavoláním procedury `format` se ještě zavolá funkce `get_size`, která zpracuje zadanou velikost souborového systému. Příпустné jednotky jsou KB, MB, GB, které musí být velkými písmeny a musí bezprostředně následovat za zadanou velikostí. Pokud nejsou jednotky explicitně zadány, bere se velikost v bytech. Vzhledem k tomu, že velikost ukládáme v 32bitovém integeru se znaménkem, je maximální přípustná velikost 2 147 483 647 B a naopak nejmenší možná velikost je nastavena na 20 480 B, která zajistí, že bude existovat alespoň jeden cluster s i-uzly.

Při formátování se nejdříve vytvoří instance superbloku, pokud dosud neexistuje. Postupně se naplní její hodnoty spočtené ze zadané velikosti fs. Následně se alokují pole pro bitmapu, i-uzly a adresáře. Vytvoří se kořenový adresář, který se nastaví jako pracovní adresář. Dále se vynuluje celá bitmapa a všechny i-uzly se inicializují na **FREE**, značící volný i-uzel. Nultý uzel je nastaven na kořenový adresář ($ID = 0$). Pro vytvoření souboru o požadované velikosti se celý soubor nejprve naplní nulama a poté se do něj zapíší jednotlivé inicializované bloky (superblok, bitmapa, i-uzly).

cp

```
void cp(char *files)
```

1. Otestování, zda je souborový systém naformátovaný.
2. Rozdělení vstupního parametru na zdrojový soubor a cílový adresář.
3. Rozparsování zdrojového souboru – funkce `parse_path` – získání názvu souboru a adresáře, ve kterém se daný soubor nachází.
4. Nalezení souboru v daném adresáři – funkce `find_item` – získání položky adresáře, která reprezentuje kopírovaný soubor.
5. Nalezení cílového adresáře – funkce `find_directory` – získání cílového adresáře.
6. Otestování, zda cílový adresář neobsahuje položku se stejným názvem jako kopírovaný soubor – funkce `test_existence`.
7. Získání pole datových bloků, které zabírá kopírovaný soubor – funkce `get_data_blocks`.
8. Získání volných datových bloků pro zkopírování – funkce `find_free_data_blocks`.
9. Získání ID volného i-uzlu – funkce `find_free_inode`.
10. Vytvoření nové položky `create_directory_item` pro kopii souboru a přidání do spojového seznamu souborů v cílovém adresáři.
11. Inicializace i-uzlu pro novou kopii souboru – funkce `initialize_inode`.
12. Zapsání bitmapy, i-uzlu, nové položky v cílovém adresáři do souboru.
13. Aktualizace velikostí všech nadřazených adresářů a zapsání do souboru.
14. Překopírování datových bloků zdrojového souboru do volných datových bloků – kopírujeme ve smyčce po jednotlivých blocích. Poslední datový blok je překopírován mimo cyklus, jelikož pro něj zjišťujeme, jak velkou část datového bloku je třeba zkopírovat.

mv

```
void mv(char *files)
```

1. Otestování, zda je souborový systém naformátovaný.
2. Rozdělení vstupního parametru na zdrojový soubor a cílový adresář.

3. Rozparsování zdrojového souboru – funkce `parse_path` – získání názvu souboru a adresáře, ve kterém se daný soubor nachází.
4. Nalezení cílového adresáře – funkce `find_directory` – získání cílového adresáře.
5. Otestování, zda zdrojový a cílový adresář je stejný -> potom nic nepřesouváme.
6. Otestování, zda cílový adresář neobsahuje položku se stejným názvem jako přesouvaný soubor – funkce `test_existence`.
7. Odstranění přesouvaného souboru ze spojového seznamu souborů zdrojového adresáře a zapsání do souboru.
8. Přidání přesouvaného souboru do spojového seznamu souborů cílového adresáře a zapsání do souboru.

rm

`void rm(char *file)`

1. Otestování, zda je souborový systém naformátovaný.
2. Rozparsování souboru – funkce `parse_path` – získání názvu souboru a adresáře, ve kterém se daný soubor nachází.
3. Nalezení souboru v daném adresáři a následné jeho odstranění ze spojového seznamu souborů.
4. Získání pole datových bloků, které zabírá odstraňovaný soubor – funkce `get_data_blocks`.
5. Vynulování `block_bufferu` a tím přemažeme všechny datové bloky v souboru, které obsahoval odstraňovaný soubor.
6. Aktualizace bitmapy, adresáře odstraňovaného souboru, vymazání i-uzlu a aktualizace velikostí nadřazených adresářů.

mkdir

`void mymkdir(char *path)`

1. Otestování, zda je souborový systém naformátovaný.
2. Rozparsování adresáře – funkce `parse_path` – získání názvu adresáře a rodičovského adresáře, ve kterém je nový adresář vytvářen.
3. Otestování, zda rodičovský adresář neobsahuje položku se stejným názvem jako nový adresář – funkce `test_existence`.
4. Vytvoření nového adresáře – funkce `create_directory`.

rmdir

`void myrmdir(char *path)`

1. Otestování, zda je souborový systém naformátovaný.
2. Rozparsování adresáře – funkce `parse_path` – získání názvu adresáře a rodičovského adresáře, ve kterém se nachází odstraňovaný adresář.
3. Nalezení odstraňovaného adresáře ve spojovém seznamu adresářů.
 - Při nalezení ověřit, zda odstraňovaný adresář neobsahuje nějaké podadresáře nebo soubory.
 - Při odstraňování pracovního adresáře se pracovním adresářem stane rodič.
4. Aktualizace bitmapy, vymazání adresáře v souboru, vynulování i-uzlu.

ls

`void ls(char *path)`

1. Otestování, zda je souborový systém naformátovaný.
2. Nalezení adresáře – funkce `find_directory`.
3. Projít spojový seznam podadresářů a vypsát název každé položky. Stejně tak pro spojový seznam souborů.

cat

`void cat(char *file)`

1. Otestování, zda je souborový systém naformátovaný.
2. Rozparsování souboru – funkce `parse_path` – získání názvu souboru a adresáře, ve kterém se daný soubor nachází.
3. Nalezení souboru v daném adresáři – funkce `find_item` – získání položky (souboru) adresáře, jejíž obsah má být vypsán.
4. Vypsání obsahu souboru – funkce `print_file`.

cd

`void cd(char *path)`

1. Otestování, zda je souborový systém naformátovaný.
2. Nalezení adresáře – funkce `find_directory`.
3. Nalezený adresář nastavit jako pracovní adresář.

pwd

`void pwd()`

1. Otestování, zda je souborový systém naformátovaný.
2. Od pracovního adresáře procházíme hierarchii adresářů až ke kořeni. Jednotlivé názvy adresářů na této cestě si ukládáme do pomocného pole.
3. Vypíšeme všechny adresáře z pole v opačném pořadí, než v jakém byly do pole vloženy a před každý adresář vložíme lomítko.

info

`void info(char *path)`

1. Otestování, zda je souborový systém naformátovaný.
2. Rozparsování cesty k požadované položce – funkce `parse_path` – získání názvu položky a adresáře, ve kterém se nachází.
3. Otestujeme, zda se nejedná přímo o kořenový adresář. Pokud ne, pak se pokusíme nalézt položku mezi soubory daného adresáře a následně mezi podadresáři.
4. Pro nalezenou položku vypíšeme informace – funkce `print_info`.

incp

`void incp(char *files)`

Princip je velmi podobný jako u příkazu `cp` s tím rozdílem, že nyní kopírujeme data z externího souboru. Musíme si navíc dát pozor, zda velikost souboru nepřesahuje maximální velikost.

outcp

`void outcp(char *files)`

Obdoba příkazu `incp` akorát nyní načítáme datové bloky z načeho fs a kopírujeme je do externího souboru.

load

`FILE *load(char *file)`

1. Otestování, zda je souborový systém naformátovaný.
2. Otevření souboru, ze kterého mají být načítány jednotlivé příkazy a tento soubor je návratovou hodnotou funkce.
3. Nastavení příznaku pro načítání příkazů ze souboru `file_input` na 1.

defrag

`void defrag()`

Proces defragmentace lze rozdělit na 4 části.

1. První část: příprava potřebných datových struktur.

Funkce `map_data_blocks` nám vytvoří pole (`info_blocks`) odkazů na strukturu `data_info`. Dále si vytvoříme dvourozměrné pole `data_blocks`, které obsahuje datové bloky každého zaplněného i-uzlu. Další strukturou je bitmapa `changed_inodes` pro určení, které i-uzly byly pozměněny během defragmentace. Pole `inode_block_count` obsahuje počet datových bloků, které zabírá daný i-uzel.

2. Druhá část: přeuspořádání datových bloků tak, aby zaplněné bloky byly ze začátku a za nimi následovaly volné datové bloky.

Postupně procházíme pole `info_blocks` a pokud narazíme na prázdný blok, tak v dalším cyklu hledáme nejbližší následující zaplněný blok, který přesuneme funkcí `switch_blocks` na prázdné místo. Takto postupně zaplníme všechny "prázdné díry" mezi datovými bloky.

3. Třetí část: přeuspořádání datových bloků tak, aby datové bloky jednoho i-uzlu byly uspořádané a umístěné u sebe.

Postupně procházíme datové bloky, zjistíme do jakého i-uzlu daný datový blok patří a získáme pole všech datových bloků daného i-uzlu. Funkce `is_sorted` nám řekne, zda jsou datové bloky daného i-uzlu již uspořádané či nikoliv a je třeba datové bloky přeuspořádat. V případě, že jsou datové bloky uspořádané, pak se posuneme v prohledávání datových bloků dopředu o tolik bloků, kolik jich zabírá daný i-uzel. V opačném případě se nejdříve musí provést zpřeházení datových bloků. Pokračujeme v iterování po jednotlivých blocích a porovnáváme číslo aktuálního datového bloku s daným číslem bloku i-uzlu. Pokud se rovnají, je to v pořádku a posouváme se o blok dál, jinak voláme funkci `switch_blocks` pro prohození aktuálního bloku s blokem, který má následovat v daném i-uzlu. Je třeba také prohodit čísla datových bloků v poli datových bloků pro jednotlivé i-uzly.

4. Čtvrtá část: uložení pozměněné bitmapy a i-uzlů do souboru.

Pomocné funkce pro defragmentaci:

`data_info **map_data_blocks(int *count_of_full_blocks)` – postupně prochází všechny i-uzly a pro každý obsazený datový blok vytvoří strukturu `data_info`, která popisuje daný datový blok. Funkce vrací pole odkazů na tyto struktury (jsou potřebné pro prohazování bloků).

`data_info *create_data_info(int32_t nodeid, int32_t *ref_addr, int32_t indir_block, int32_t order_in_block)` – vytvoří a naplní strukturu `data_info` pomocí parametrů této funkce.

`int is_sorted(int32_t *blocks, int count)` – ověří, zda datové bloky v poli `blocks` jdou po sobě a jsou seřazené.

`void switch_blocks(int from, int to, data_info **info_blocks)` – slouží pro prohození dvou datových bloků. Rozlišujeme dva případy. "Zdrojový" blok (`from`) obsahuje vždy nějaká data, ale "cílový" blok (`to`) je buď prázdný nebo plný. V obou případech nejdříve aktualizujeme i-uzel "zdrojového" datového bloku. Pokud je "cílový" blok prázdný, potom stačí prohodit odkazy v poli

`info_blocks` a nastavit bitmapu. V případě, že oba datové bloky obsahují nějaká data, musíme ještě aktualizovat i-uzel "cílového" datového bloku. Nakonec se překopírují obsahy datových bloků.

Při aktualizaci i-uzlů musíme dát pozor na to, jaký typ datového bloku se přesouvá. V nejjednodušším případě, kdy se přesouvá datový blok přímého odkazu, pak stačí nastavit číslo datového bloku v daném i-uzlu na hodnotu bloku, kam se přesouvá. V případě, že přesouváme blok nepřímého odkazu, tj. obsahuje odkazy na další datové bloky, pak musíme všem těmto blokům změnit číslo nepřímého odkazu na číslo bloku, do kterého se přesouvá (`info_blocks[number]->indir_block = to/from;`). V posledním případě, kdy přesouváme datové bloky, na které je odkazováno z nepřímého odkazu, pak musíme přepsat číslo přesouvaného bloku v souboru u bloku nepřímého odkazu číslem cílového bloku.

Další pomocné funkce

`int32_t find_free_inode()`

Prochází pole i-uzlů a vrací ID prvního volného (ID = FREE) i-uzlu.

`int32_t *find_free_data_blocks(int count)`

Funkce přebírá parametr, kolik volných datových bloků má být nalezeno. Nejprve se pokusí najít daný počet volných datových bloků, které se nacházejí u sebe a pokud se to nepovede, pak bere postupně každý volný blok. Funkce vrací pole volných datových bloků nebo NULL, v případě, že daný počet volných bloků nebyl nalezen.

`int32_t *get_data_blocks(int32_t nodeid, int *block_count, int *rest)`

Funkce vrací pole datových bloků, které obsahuje i-uzel s ID `nodeid` (pouze bloky se skutečnými daty souboru či adresáře, ne bloky nepřímých odkazů, které obsahují pouze odkazy na další datové bloky). Rozlišuje se mezi hledáním datových bloků pro adresář a soubor, jelikož datové bloky pro soubor jsou uspořádány v i-uzlu postupně (nejdřív první přímý odkaz, pak druhý, atd.), kdežto u adresáře mohou být některé přímé či nepřímé odkazy vynechány (v případě, že z adresáře byly odstraněny nějaká data), proto musíme projít všechny možné odkazy na datové bloky. Celkový počet datových bloků (bez nepřímých odkazů) je uložen na adresu `block_count`.

`directory_item *find_item(directory_item *first_item, char *name)`

Iteruje přes spojový seznam souborů nebo adresářů `first_item` a hledá položku s názvem `name`, která je vzápětí vrácena.

`int parse_path(char *path, char **name, directory **dir)`

Zpracuje cestu k souboru/adresáři, tak že oddělí cestu od názvu, který je uložen na adresu `name` a cestu předá funkci `find_directory`. Nalezený adresář je uložen na adresu `dir`.

`int create_directory(directory *parent, char *name)`

Funkce najde volný i-uzel, volný datový blok, vytvoří adresář a nastaví odpovídající hodnoty adresáři a i-uzlu. Každý nový adresář obsahuje jeden datový blok i přesto, že neobsahuje žádná data. Položka nového adresáře je ještě přidána do spojového seznamu adresářů rodičovského adresáře. Nakonec se aktualizuje bitmapa, i-uzel a adresář v souboru našeho fs.

`directory_item *create_directory_item(int32_t inode_id, char *name)`

Vytvoří položku adresáře podle předaných parametrů.

`int test_existence(directory *dir, char *name)`

Hledá položku s názvem `name` v adresáři `dir`. Prochází spojové seznamy souborů a adresářů v daném adresáři. Pokud najde položku s daným názvem, vrátí 1 jinak 0.

`directory *find_directory(char *path)`

Pokud cesta `path` začíná lomítkem, nastaví se výchozí adresář na kořenový adresář, jinak na pracovní adresář. Postupně rozsekáváme cestu pomocí funkce `strtok` přes oddělovač lomítka. Pokud daná část obsahuje jednu tečku, nikam se nepřesouváme a pokračujeme další částí. Pokud obsahuje dvě tečky, přesuneme se z aktuálního adresáře `dir` do jeho rodiče. V ostatních případech prohledáváme podadresáře aktuálního adresáře a pokud nalezneme adresář s odpovídajícím názvem, přesuneme se do něj. Pokud žádný takový adresář nenajdeme ukončujeme prohledávání a vracíme `NULL`.

`void free_directories(directory *root)`

Uvolní alokovanou paměť pro adresář `root` a rekurzivně pro všechny jeho podadresáře.

`void clear_inode(int id)`

Nastaví hodnoty daného i-uzlu na `FREE(-1)` nebo na 0.

`void update_sizes(directory *dir, int32_t size)`

Procházíme hierarchii adresářů od `dir` až ke kořeni a k velikosti každého i-uzlu představující daný adresář přičteme velikost `size`. Změněný i-uzel zapíšeme do souboru. Pokud se jedná o aktualizaci velikosti po odstranění souboru, pak parametr `size` je záporný.

`void print_info(directory_item *item)`

Vypíše informace o dané položce `item`.

Formát výpisu je následující: <název položky> – <velikost položky v bytech> – i-node <číslo i-uzlu> – Dir: <datové bloky přímých odkazů> Indir: <datové bloky nepřímých odkazů, blok samotného nepřímého odkazu je v závorce>

Např. `file3.txt - 8280B - i-node 5 - Dir: 5 6 7 8 9 Indir: (14) 10 11 12 13`

Přímé datové bloky 5 - 9, první nepřímý blok 14, který obsahuje odkazy na datové bloky 10 - 13.

`void print_file(directory_item *item)`

Vypíše do konzole obsah souboru `item`. Nejdříve funkcí `get_data_blocks` získáme datové bloky daného souboru a následně načítáme jednotlivé bloky z našeho souboru do `block_buffer` a ten vypíšeme do konzole.

`void initialize_inode(int32_t id, int32_t size, int block_count, int tmp_count, int *last_block_index, int32_t *blocks)`

Inicializace i-uzlu s `id` na hodnoty předané parametry.

`void load_fs()`

Vytvoří superblok, bitmapu a pole i-uzlů a naplní je daty z již existujícího souboru, který reprezentuje náš souborový systém. Dále vytvoří pole adresářů a kořený adresář. Ostatní adresáře jsou načteny funkcí `load_directory`.

```
void load_directory(directory *dir, int id)
```

Naplní adresář `dir` všemi jeho položkami. Nejdřív získáme všechny jeho datové bloky funkcí `get_data_blocks`, přes které iterujeme a načítáme jednotlivé položky (ID i-uzlu a název) ze souboru, které umísťujeme do příslušného spojového seznamu daného adresáře. Po načtení všech položek projdeme všechny položky reprezentující podadresář a pro každý vytvoříme strukturu adresáře, nad kterou rekurzivně zavoláme tuto funkci.

```
void update_bitmap(directory_item *item, int8_t value, int32_t *data_blocks,
int b_count)
```

Nastavuje bitmapu pro položku `item`. Parametr `value` obsahuje hodnotu, na kterou se nastavují jednotlivé bloky bitmapy, tj. 1 = obsazený datový blok, 0 = volný datový blok. Nejdříve musíme získat datové bloky, které zabírá položka `item`. Ty buď jsou přímo předané parametrem `data_blocks` nebo se zavolá funkce `get_data_blocks`. Následně se projdou všechny bloky a podle nich se nastaví bitmapa a také se zapíše do souboru.

```
void update_inode(int id)
```

Zapíše hodnoty i-uzlu s `id` do souboru.

```
int update_directory(directory *dir, directory_item *item, int action)
```

Stará se o přidání nebo odstranění položky `item` do/ze souboru. Parametr `action` určuje o jakou operaci se jedná, tzn. 1 = přidání položky, 0 = odebrání položky. Nejdříve získáme všechny datové bloky adresáře `dir`. V případě přidání položky do souboru, hledáme volné místo v nalezených datových blocích, tj. čteme ze souboru ID i-uzlu a pokud je 0, pak na toto místo vložíme přidávanou položku. Pokud žádné prázdné místo nenalezneme v příslušných datových blocích, pak se pokusíme najít zcela nový datový blok, který přidáme do volného odkazu v daném adresáři, přičemž musíme aktualizovat bitmapu a i-uzel.

V případě odstraňování položky opět čteme ze souboru položky v jednotlivých datových blocích a porovnáváme ID odstraňované položky s přečtenou hodnotou. Pokud se shodují, pak nalezenou položku přemazeme nulama. Při odstraňování ještě musíme ošetřit situaci, kdy odstraňovaná položka je jediná v daném datovém bloku. V takovém případě je třeba označit daný datový blok za volný. O tento proces se stará funkce `remove_reference`.

```
void remove_reference(directory_item *item, int32_t block_id)
```

Odstraňuje referenci na prázdný datový blok z i-uzlu a v případě, že se jedná o datový blok nepřímého odkazu, pak i ze souboru. V tomto případě navíc musíme ještě ošetřit situaci, kdy prázdný datový blok byl jediný v bloku nepřímého odkazu. Pak se musí ještě odstranit reference na nepřímý odkaz.

Závěr

Všechny požadované funkce souborového systému byly otestovány a všechny poskytly požadovaný výsledek. Počet i-uzlů je větší než celkový počet datových bloků, což v našem systému není zrovna příznivé, jelikož každý i-uzel zabírá vždy alespoň jeden datový blok, proto nikdy není možné využít všechny i-uzly, které máme k dispozici. Řešením by bylo zmenšit počet bloků vyhrazené pro i-uzly a dále by se prázdným adresářům nemusel přiřazovat datový blok, dokud je adresář prázdný. Dalším omezením je velikost datového bloku (1024B) a počet nepřímých odkazů, což

nám umožňuje pracovat se soubory o maximální velikosti přibližně 529 KB.

Zdroje

Popis struktury souborového systému byl převzat z prezentace předmětu Základy operačních systémů - vyučující Ladislav Pešíčka.